

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ, ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТА
ЕКОНОМІКИ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. декана економічного факультету

_____ В. М. Гельман

«_____» 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕКОНОМІКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ДОВКІЛЛЯ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

підготовки бакалаврів
денної та заочної форм здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»
спеціальності 051 «Економіка»
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧІ: Калініченко З. Д., к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

Бабміндра Д. І., д. е. н., професор кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри міжнародної
економіки, природних ресурсів та
економіки міжнародного туризму

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
_____ Н. О. Дугієнко

Протокол № 1 від 27 вересня 2024 р.
В. о. завідувача кафедри міжнародної
економіки, природних ресурсів та
економіки міжнародного туризму
_____ Д. І. Бабміндра

2024 рік

Викладач: доктор економічних наук, професор **Бабміндра Дмитро Іванович**;
Кафедра: кафедра міжнародної економіки, природних ресурсів і економіки міжнародного туризму, просп. Соборний, 74 (V корп., к. 119)
E-mail: mizhnarodeconom@gmail.com
Телефон: (061) 228-76-29
Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат економічних наук, доцент **Калініченко Зоя Дмитрівна**
Кафедра: Кафедра міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму, 5 корпус, ауд.119
E-mail: kalina.donntu@gmail.com
Телефон: (061)228-76-29 (кафедра)
Інші засоби зв'язку: E-mail, Viber, Zoom, Messenger, Facebook, Telegram

1. Опис навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Економіка сталого розвитку, довкілля та природокористування» є: надання майбутнім фахівцям високого рівня знань в сфері організаційно-економічного, техніко-технологічного та управлінського механізмів раціоналізації з економіки довкілля і природокористування.

Об'єктом вивчення економіки сталого розвитку, довкілля та природокористування є загальний стан економіки довкілля і природокористування на національному та регіональному рівнях, а також сутності, умов, проблем і перспектив, пов'язаних з оптимізацією та раціоналізацією природокористування в умовах загального сталого розвитку.

Предметом дисципліни є методологія формування і практика реалізації раціонального природокористування у розрізі загального сталого розвитку на національному та регіональному рівнях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка сталого розвитку, довкілля та природокористування» є: засвоїти цілі, завдання, принципи, методи та форми раціонального природокористування у розрізі загального сталого розвитку; виявити сутність специфічних проблем, пов'язаних з оптимізацією та раціоналізацією природокористування в сучасних умовах; аналізувати стан природокористування країни, регіону, підприємства та прогнозувати їхній подальший розвиток і пропонувати шляхи раціоналізації.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Економіка сталого розвитку, довкілля та природокористування» тісно пов'язаний з такими дисциплінами як «Основи економічних знань», «Математичні основи економіки», «Міжнародний досвід формування земельних відносин», «Прогнозування соціально-економічних процесів» та сприяє вивченню дисциплін «Міжнародна торгівля», «Міжнародний бізнес».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова (ППОП 5)	
Семестр	5-й	5-й

Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120	
Лекційні заняття	28 год.	8 год.
Практичні заняття	14 год.	4 год.
Самостійна робота	78 год.	108 год.
Консультації	за розкладом, адреса проведення консультацій - кафедра міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму, 119 к., формат проведення - особисті – вівторок з 11-25 до 12-45, 5 корпус, ауд. 119; дистанційні – Zoom, четвер о 16-00 -17-00	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у CE3N ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/enrol/index.php?id=3638	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
Загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності, визначені стандартом вищої освіти ЗК-01 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК-13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо СК-04 Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК-05 Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. СК-11 Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із	Репродуктивні методи (лекція, пояснення, робота з методичними матеріалами). Наочні методи (демонстрації та ілюстрації: схеми). Метод проблемного викладу (постановка проблем і розкриття доказового шляху їхнього вирішення). Дискусійні методи. Практичні методи (виконання вправ, розв'язування задач, складання схем, таблиць тощо). Метод навчання з використанням Інтернет-технологій (електронне навчання);	Контрольні заходи Поточні контрольні заходи: Тестування (макс 2 бали) – на кожному практичному занятті в системі Moodle. Включає в себе матеріал, опрацьований на лекційних заняттях. Аналітична доповідь (макс 2 бали) – на кожному практичному занятті, в усній або письмовій формі. Складається з самостійного аналітичного опрацювання лекційного й додаткового матеріалу. Робота у групі над розв'язанням практичного завдання проблемного характеру, поставленого викладачем (макс 4 бали). Письмова контрольна робота (модуль 3, робота I – макс 10 балів; модуль 5, робота II – макс 2 бали) – двічі на семестр, наприкінці третього і п'ятого змістового модулю курсу.

застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК-12 Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. СК-14 Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. <i>Освітні компетентності, визначені закладом вищої освіти та освітньою програмою</i> СК-16 Здатність аналізувати інформацію про новітні явища і процеси міжнародної економічної системи та обґрунтовувати стратегії діяльності її суб'єктів з урахуванням міжнародного економічного права та глобальних економічних, екологічних та соціальних викликів. СК-18 Здатність розробляти та реалізовувати міжнародні стратегії, бізнес та грантові проекти для суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку економіки. <i>Програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти</i> ПРН-01 Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. ПРН-05 Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). ПРН-07 Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПРН-17 Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах із врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків ПРН-21 Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а	<i>Науково-дослідний (частково пошуковий) метод.</i> <i>Самостійна робота.</i> <i>Контрольні заходи:</i> усне та письмове опитування, самостійна робота, практичні роботи та розв'язання задач, тестова перевірка, ситуаційні завдання, виступи здобувачів. <i>Поточний контроль</i> проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на практичних заняттях, виступів здобувачів при обговоренні питань на практичних заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. <i>Підсумковий контроль,</i> Індивідуальне завдання, розміщене в Moodle; екзамен проходить у тестовій формі з використанням платформи Moodle.	Контрольна робота: тестове завдання в Моодл або завдання, що складається з двох питань – теоретичного (робота I – мах 4 бали; робота II – мах 3 бали) – дати визначення терміну, розкрити сутність поняття та практичного (мах 4 бали) – здійснити аналіз проблемної ситуації, спрогнозувати розвиток певних подій, запропонувати альтернативні рішення конкретної проблемної ситуації. <u>Підсумкові контрольні заходи:</u> Дистанційно: 1. Виконання індивідуального завдання за вказаною темою (див. мудл)-мах 20 балів. 2. Тестування в Moodle - мах 20 балів Очно : Письмова відповідь на іспиті (мах 20 балів) передбачає розв'язання тестового завдання (10 тестів, мах 20 балів) та розгорнуте висвітлення двох питань: теоретичного (мах 5 балів за питання) й аналітичне опрацювання проблемного питання (мах 10 балів). Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3638 <u>Оцінювання</u> 100 бальна – 100 балів протягом семестру; “відмінно” – здобувач демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – здобувач демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних
--	--	---

також особливостей поведінки їх суб'єктів ПРН-24 Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей. <i>Програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти та освітньою програмою</i> ПРН-26 Демонструвати навички аналізу інформації про новітні явища і процеси міжнародної економічної системи та обґрунтовування стратегій діяльності її суб'єктів з урахуванням міжнародного економічного права та глобальних економічних, екологічних та соціальних викликів ПРН-28 Вміти розробляти та реалізовувати міжнародні стратегії, бізнес та грантові проекти для суб'єктів господарювання, працювати в проєктних групах, мотивувати людей і рухатися до спільної мети в умовах сталого розвитку економіки.		прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках; “задовільно” – здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – здобувач не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами
--	--	---

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи сталого розвитку, економіки довкілля і природокористування

Тема 1. Основи економіки сталого розвитку, довкілля та природокористування.

Концепція сталого розвитку, її виникнення розвиток. Поняття природокористування, його соціально-економічна характеристика і складові частини. Сутність природокористування та основні передумови виникнення науки. Предмет, мета, завдання та методи дисципліни. Еколого-економічна сутність сталого розвитку та природокористування. Значення економіки сталого розвитку та природокористування в умовах взаємодії виробництва та природного середовища. Теорія зовнішніх ефектів: причини виникнення екстерналій, механізм регулювання

Тема 2. Забезпечення сталого розвитку та економіки природокористування

Менеджмент природного середовища та управління екологічною безпекою.

Стратегії сталого розвитку. Визначення пріоритетів еколого-економічного розвитку держави. Природні ресурси як фактор соціально-економічного розвитку.

Основні підходи до економічної оцінки природних ресурсів Особливості видової економічної оцінки природних

Перенаселення та обмежені можливості земельних ресурсів. Обмеженість водних ресурсів. Промислово-енергетичний комплекс та вичерпність мінеральних ресурсів

Змістовий модуль 2. Економіка природокористування в Україні та світі

Тема 3. Економіка природокористування в Україні та світі

Навколишнє середовище та природні ресурси. Земельні ресурси України. Лісові ресурси України. Водні ресурси України. Мінеральні ресурси України.

Тема 4. Управління природокористуванням та станом довкілля згідно концепції сталого розвитку.

Природно-ресурсний потенціал Запорізької області. Сучасний підхід до раціонального використання природних ресурсів.

Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми економіки сталого розвитку, шляхи їх вирішення

Тема 5. Сталий розвиток як концепція раціонального природокористування

Економічна оцінка природних ресурсів. Витратна концепція оцінки природних ресурсів. Рентна концепція оцінки природних ресурсів.

Тема 6. Економічні заходи забезпечення раціонального природокористування.

Абсолютна економічна оцінка природних ресурсів. Порівняльна економічна оцінка природних ресурсів. Напрями удосконалення оцінки природних ресурсів в Україні

Змістовий модуль 4. Економічна оцінка впливу людини на природу

Тема 7. Економічна оцінка впливу людини на природу.

Сутність економічної оцінки впливу збитків від порушення навколишнього природного середовища та їх класифікація. Збитки як економічна категорія. Порядок визначення збитків від порушення довкілля. Розрахунок збитків від порушення земельних ресурсів. Розрахунок збитків від забруднення та нераціонального використання водних ресурсів. Розрахунок збитків, які виникають через забруднення повітря. Розрахунок збитків, які виникають через підвищену захворюваність населення.

Змістовий модуль 5. Економічна ефективність еколого-економічних заходів

Тема 8. Економічна ефективність охорони природи

Природоохоронні заходи. Визначення загальної економічної ефективності природоохоронних заходів. Визначення загального і госпрозрахункового ефекту від впровадження природоохоронних заходів. Визначення порівняльної економічної ефективності природоохоронних заходів. Вибір кращого з кількох альтернативних природоохоронних заходів. Еколого-економічна оцінка та екологічна експертиза проектів

Змістовий модуль 6. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування

Тема 9. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування.

Ринок і механізми економічного регулювання раціонального природокористування. Загальні уявлення про моніторинг довкілля. Забезпечення збалансованого природокористування. Система екологічних стандартів і нормативів.

Тема 10. Інституційно-організаційні механізми управління природо користуванням та його правові основи.

Управління сталим розвитком та природокористуванням та його правові основи. Повноваження ВР України в галузі охорони навколишнього природного середовища. Повноваження Кабінету Міністрів України в галузі управління охороною навколишнього

природного середовища. Повноваження місцевих органів влади в галузі управління охороною навколишнього природного середовища. Повноваження спеціальних органів в галузі управління охороною навколишнього природного середовища.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи сталого розвитку, економіки довкілля і природокористування Тема 1. Основи економіки сталого розвитку, довкілля та природокористування	2	-	щотижня/ /тиждень 1
Лекція 2	Тема 1. Основи економіки сталого розвитку, довкілля та природокористування	2	-	щотижня /тиждень 2
Практичне заняття 1	Тема 1. Основи економіки сталого розвитку, довкілля та природокористування Тема 2. Забезпечення сталого розвитку та економіки природокористування	2	-	1 раз на 2 тижні /тиждень 2
Лекція 3	Тема 2. Забезпечення сталого розвитку та економіки природокористування	2	2	щотижня/ /тиждень 3
Самостійна робота	Тема 1. Основи економіки сталого розвитку, довкілля та природокористування Тема 2. Забезпечення сталого розвитку та економіки природокористування Питання для розгляду* Завдання для виконання (зміст)*	7	13	
Лекція 4	Змістовий модуль 2. Економіка природокористування в Україні та світі Тема 3. Економіка природокористування в Україні та світі	2	-	щотижня/ тиждень 4
Практичне заняття 2	Тема 3. Економіка природокористування в Україні та світі Тема 4. Управління природокористуванням та станом довкілля згідно концепції сталого розвитку Перлік питань/завдань*	2	2	1 раз на 2 тижні /тиждень 4
Лекція 5	Тема 4. Управління природокористуванням та станом довкілля згідно концепції сталого розвитку	2	-	щотижня/ тиждень 5
Самостійна робота	Тема 3. Економіка природокористування в Україні та світі Тема 4. Управління природокористуванням та станом довкілля згідно концепції сталого розвитку Питання для розгляду* Завдання для виконання (зміст)*	9	13	

Лекція 6	Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми економіки сталого розвитку, шляхи їх вирішення Тема 5. Сталий розвиток як концепція раціонального природокористування	2	-	щотижня/ тиждень 6
Практичне заняття 3	Тема 5. Сталий розвиток як концепція раціонального природокористування Тема 6. Економічні заходи забезпечення раціонального природокористування Перлік питань/завдань*	2	2	1 раз на 2 тижні /тиждень 6
Лекція 7	Тема 6. Економічні заходи забезпечення раціонального природокористування	2	-	щотижня/ тиждень 7
Самостійна робота	Тема 5. Сталий розвиток як концепція раціонального природокористування Тема 6. Економічні заходи забезпечення раціонального природокористування	9	13	
Лекція 8	Змістовий модуль 4. Економічна оцінка впливу людини на природу Тема 7. Економічна оцінка впливу людини на природу.	2	2	щотижня тиждень 8
Практичне заняття 4	Тема 7. Економічна оцінка впливу людини на природу.	2	-	1 раз на 2 тижні /тиждень 8
Лекція 9	Тема 7. Економічна оцінка впливу людини на природу.	2	-	щотижня/ тиждень 9
Самостійна робота	Тема 7. Економічна оцінка впливу людини на природу. Питання для розгляду* Завдання для виконання (зміст)*	9	13	
Лекція 10	Змістовий модуль 5. Економічна ефективність еколого-економічних заходів Тема 8. Економічна ефективність охорони природи	2	2	щотижня/ тиждень 10
Практичне заняття 5	Тема 8. Економічна ефективність охорони природи	2	-	1 раз на 2 тижні тиждень 10
Лекція 11	Тема 8. Економічна ефективність охорони природи	2	-	щотижня/ тиждень 11
Самостійна робота	Тема 8. Економічна ефективність охорони природи Питання для розгляду* Завдання для виконання (зміст)*	9	13	
Лекція 12	Змістовий модуль 6. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування Тема 9. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування.	2	2	щотижня/ тиждень 12

Практичне заняття 6	Тема 9. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування	2	-	1 раз на 2 тижні /тиждень 12
Лекція 13	Тема 9. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування	2	-	щотижня/тиждень 13
Практичне заняття 7	Тема 10. Інституційно-організаційні механізми управління природо користуванням та його правові основи.	2	-	1 раз на 2 тижні /тиждень 14
Лекція 14	Тема 10. Інституційно-організаційні механізми управління природо користуванням та його правові основи.	2		щотижня/тиждень 14
Самостійна робота	Тема 9. Ринкові механізми економічного регулювання та стимулювання раціонального природокористування Тема 10. Інституційно-організаційні механізми управління природо користуванням та його правові основи.	5	13	
Всього:		42/48	12/78	

***Примітка.** У разі розроблених і розміщених в СЕЗН ЗНУ методичних рекомендацій (вказівок) до практичних/семінарських/лабораторних занять, самостійної роботи, перлік питань/завдань можна НЕ подавати.

Структура навчальної дисципліни

Змістовний модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота		Система накопичення балів		
		Усього годин о/з ф	Лекційні заняття		Практичні заняття				Теор. зав-я, к-сть балів	Практ. зав-ня, к-сть балів	Усього балів
			о/дф	з/дист ф	о/дф	з/дист ф	о/дф	з/дист ф			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	8/2	6	2	2	0	7	13	4	4	8
2	15	6/2	4	0	2	2	9	13	4	4	8
3	15	6/2	4	0	2	2	9	13	9	9	18
4	15	6/2	4	2	2	0	9	13	4	4	8
5	15	6/2	4	2	2	0	9	13	5	5	10
6	15	9/2	6	2	4	0	5	13	4	4	8
Усього за змістові модулі	90	42/12	28	8	14	4	48	78	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30	30	20	20	40
Загалом	120								100		

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
--------------------	-------------------------	----------------------------	--	--------------

1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача тощо	есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з Методичних рекомендацій до практичних занять, тестування	Теоретичні завдання, кількість балів - 4 Практичні завдання, кількість балів - 4	8
Практичне заняття №2	комплексні: контрольна робота, завдання 1 самостійної робота	есе чи доповідь, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з методичних рекомендацій до практичних занять, тестування	Теоретичні завдання, кількість балів - 4 Практичні завдання, кількість балів - 4	8
Практичне заняття №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача тощо	есе чи доповідь, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з методичних рекомендацій до практичних занять Підсумкове тестування- 10 балів	Теоретичні завдання, кількість балів - 9 Практичні завдання, кількість балів - 9	18
Практичне заняття №4	комплексні: контрольна робота, завдання 1 самостійної робота	есе, доповідь, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з Методичних рекомендацій до практичних занять, тестування	Теоретичні завдання, кількість балів - 4 Практичні завдання, кількість балів - 4	8
Практичне заняття №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача тощо	есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з Методичних рекомендацій до практичних занять Підсумкове тестування- 2 бали	Теоретичні завдання, кількість балів - 5 Практичні завдання, кількість балів - 5	10
Практичне заняття №6	комплексні: контрольна робота, завдання 1 самостійної робота	есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з Методичних рекомендацій до практичних занять, тестування	Теоретичні завдання, кількість балів - 2 Практичні завдання, кількість балів - 2	4
Практичне заняття №7	комплексні: контрольна робота, завдання 1 самостійної робота	есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача з Методичних рекомендацій до практичних занять, тестування	Теоретичні завдання, кількість балів - 2 Практичні завдання, кількість балів - 2	4
Усього за				60

поточний контроль				
Підсумковий контроль				
Залік / Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки:	Реферат (індивідуальна робота)	20
	Практичне завдання	Зміст, вимоги до оформлення	Тест	20
Усього за підсумковий контроль				40

***Примітка.** Кожний вид навчальної роботи (кожне завдання) має оцінюватися окремо, для кожного виду контрольного заходу мають бути розроблені критерії оцінювання (деталізація критеріїв забезпечить об'єктивне оцінювання здобувачів).*

У разі розроблених і розміщених в СЕЗН ЗНУ системи накопичення балів і методичних матеріалів з підготовки до поточного та підсумкового контролю (контрольні заходи, їх зміст, критерії оцінювання) стовпчики 3-4 можна НЕ заповнювати. Зазначається: «Розміщено в СЕЗН ЗНУ».

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Стратегія сталого розвитку: підручник / В. М. Боголюбов, М. О. Клименко, Л. Г. Мельник, О. О. Ракоїд. За ред. професора В. М. Боголюбова. Київ : ВЦ НУБІПУ, 2018. 446с

2. Коржнев М. М. Природно-ресурсні основи розвитку суспільства : підручник / М. М. Коржнев. Київ : ЦУЛ, 2022. 280 с.
3. Земельне право : навч. посібник / О. І. Баїк, У. П. Бобко, М. С. Долинська, А. О. Дутко, Н. М. Павлюк ; за ред. О. І. Баїк. Львів : Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 326 с.
4. Царенко О. М. Основи екології та економіки природокористування. Курс лекцій. Практикум : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 592с.
5. Шаравара В. В., Любинський О. І. Економіка природокористування : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня «Рута», 2020. 252 с.
6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст. 70. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19.Text>.
7. Третяк А. М. Теоретичні засади землевпорядного процесу : монографія / А. М. Третяк, Й. М. Дорош, Р. А. Третяк. Херсон : ОЛДІ - плюс, 2017. 268 с.
8. Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення: монографія / Третяк А. М. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 522 с.
9. Землевпорядний процес: навчальний посібник / А. М. Третяк, Й. М. Дорош, Р. А. Третяк, Ю. В. Лобунько. Херсон: ОЛДІ–ПЛЮС, 2018. 276 с.
10. Мельник Л. Г. Екологічна економіка : підручник /2-е вид. випр. і доп. Суми : Університетська книга, 2019. 348 с.
11. Практичний інструментарій із управління земельними ресурсами : на шляху до розширення повноважень громад / за ред. С. Кубаха. Проект «Агро», 2021. 88 с.
12. Кучер Л. Ю. Економіка довкілля та природокористування : навчальний посібник / Л. Ю. Кучер, А. В. Кучер. Харків : ФОП Федорко М. Ю., 2017. 264 с.

Додаткова:

- Борщук Є. М., Загорський В. С. Екологічні основи економіки : навч. посібник. Львів : «Інтелект-Захід», 2017. 312 с.
1. Добряк Д. С. Введення земель сільськогосподарського призначення в економічний оборот — одна із ключових проблем сучасних ринкових земельних відносин в Україні / Д. С. Добряк, О. І. Дребот. *Збалансоване природокористування*. 2018. № 4. С. 87-95. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2018_4_13
 2. Васильєв С., Олексюк В. Теоретичні засади ринку земель сільськогосподарського призначення. *Агросвіт*. 2018 № 2. С. 1. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/9_2018/3.pdf
 3. Заяць В., Зінченко А. Загальні положення та правові засади ринку землі. Теоретичні та практичні аспекти формування й розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, 1–2 червня 2018 р. Херсон : ДВНЗ «ХДАУ», 2018. С. 75–79.
 4. Третяк А. М., Третяк В. М. Теоретичні засади розвитку сучасної системи землекористування в Україні. *Агросвіт*. № 1-2. 2021. С. 3–11. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.1-2.3
 5. Капіталізація землекористування населених пунктів в процесі зміни їх меж та трансформації видів використання земель : монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Н. А. Третяк, А. В. Лобунько. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 133 с.
 6. Землевпорядне проектування: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств: навч. посібник / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Л. А. Гунько. Під заг. ред. Третяка А. М. Херсон : Олді–плюс, 2016. Ч. 3. 172 с.

7. Екологія землекористування: навч. посібник. Третяк А. М., Будзяк О. С., Третяк В. М. та ін. За заг. редакцією Третяка А. М. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 178 с.
8. Економіка земельного ринку: базові засади теорії, методології, практики : Монографія / Третяк А. М. Херсон : ОЛДІ - плюс, 2019. 486 с.
9. Організація землекористування ділянок природно-заповідного фонду : монографія / А. М. Третяк [та ін.]. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 184 с. ISBN 978-966-929-941-3
10. Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Частина 2. 7–8 липня 2022 р. Київ : ДІА, 2022. 186 с.
11. Караєва Н. В. Еколого-економічна оптимізація виробництва: інформаційна підтримка прийняття рішень : конспект лекцій. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. 115 с.
12. Економічні розрахунки в природоохоронній діяльності: навч. посіб. під заг. ред. проф. С. С. Рижкова. Миколаїв: НУК, 2016. 228 с.
13. Економіка довкілля і природних ресурсів: навч. посібник за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ, 2017. 280 с.
14. Лазарєва О. В. Економіка землеустрою. Практикум : методичні рекомендації / О. В. Лазарєва, А. Ю. Мась. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 60 с.
15. Василенко О. М. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Економіка природокористування» для підготовки фахівців бакалаврського рівня ОПП «Екологія». Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 27 с.
16. Гевко Р. Б., Малевич Н. Ю. Екологічні аспекти сільськогосподарського виробництва *Сталий розвиток економіки* Міжнародний науково-виробничий журнал № 2, Тернопіль : Тернопільський національний економічний університет, 2017. С.156-162 URL : <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22015/1/5.pdf>

Інформаційні ресурси:

1. Охорона навколишнього середовища. Державна науково-технічна бібліотека України. URL : http://ntbu.ru/bs/un/054_on.htm.
2. Національна парадигма сталого розвитку України URL: http://ecos.kiev.ua/Dopovid_Nacionalna_paradygma_stalogo_rozvytku.pdf.
3. Національна стратегія розвитку. URL: <http://new-ukraine.org.ua/projects/112846258>.
4. Стратегія сталого розвитку. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html.
5. Соціально-економічний розвиток сільських регіонів. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Sotsialno-ekonomichniiRozvitokRegioniv>.
6. Концепція Державної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища регіонів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/10717911>
7. Енергетичний аудит та менеджмент Офіційний сайт Асоціації енергетичного менеджменту та економіки довкілля. URL: <http://www.energymanagementassociation.org/>.
8. Диверсифікація джерел генерації і постачання енергії. Асоціація енергетичного менеджменту та економіки довкілля. URL: <http://www.energymanagementassociation.org/>.
9. Стратегія сталого розвитку. Матеріали Міжнародної асоціації з дослідження суспільства та природних ресурсів. URL: <http://www.anrep.org/>.
10. Відтворення лісів: правові та організаційні засади. Офіційний сайт Асоціації з подовження природних ресурсів. URL: <http://www.iasnr.org/>.

11. Проект Закону України від 17.03.2023 № 9116 (Одержаний ВР України) Про лісові репродуктивні ресурси. Фонд поновлюваних природних ресурсів. URL: <http://www.rnrf.org/>.
12. Стале управління ресурсами в Україні URL: <https://mepr.gov.ua/topics/novyny/stale-upravlinnya-resursamy/>.
13. Офіційний сайт журналу The Economist Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.economist.com>
14. Офіційний сайт журналу The Financial Times Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ft.com>
15. Офіційний сайт журналу The Wall Street Journal Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.marketwatch.com>
16. Офіційний сайт Міжнародної асоціації з дослідження суспільства та природних ресурсів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.anrep.org/>
17. Офіційний сайт міжнародної суспільної організації «Римський Клуб» Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.clubofrome.org/>
18. Офіційний сайт Світової енергетичної ради. Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.worldenergy.org/data/resources/>
19. Офіційний сайт Фонду поновлюваних природних ресурсів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.rnrf.org/>
20. <http://www.bank.gov.ua/>- сервер Національного банку України;
21. <http://www.me.gov.ua/>- сервер Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України;
22. <http://www.ueplac.kiev.ua/>-сервер UEPLAC (Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства)

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Проблемно-інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування аудиторних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати заняття регулярно, повинні впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття, або, в разі необхідності, письмово за допомогою системи Moodle.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck, або аналогів. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання смартфонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних і практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних,

перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

В разі особливої необхідності, направляти електронного листа.

У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

**УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ
КОРУПЦІЇ** Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>